

Se strinjate

Slovensko malodušje

Samo Kuščer

Zakaj, Praslovan, si preplaval tisto rusko reko in se v mojih nedrih naselil? Vprašanje, ki ga je prepeval Zoran Predin, je kar se da resno. Kaj je gnalo Slovence, da so se odpravili na dolgo pot in na koncu te poti prvoselecem po vsej verjetnosti vsaj nekoliko nasilno prevzeli del ozemlja? Gotovo je bila življenjska nuja, morda kak bolj nasilen prišlek – saj se v tistih časih ljudje niso sprehajali po svetu iz dolgočasja ali čistega avanturizma. Kakor koli že, naselitev koščka južne Evrope je vsekakor najsvetlejša točka slovenske zgodovine, vsaj tiste zgodovine, ki jo za silo poznamo. Izstopa še Karantanija kot resna in čvrsta država, potem pa svetlost naše zgodovine postopno blede.

Zaton sovpada s časom, ko so bili Slovenci z mečem, še bolj pa s spletkami in prepričevanjem, sprejeti v svetovno religijo krščanstva. Koliko je krščanstvo povzročilo zaton slovenske državnosti in samostojnosti, je težko in verjetno neresljivo vprašanje, prav gotovo pa gresta oba pojava z roko v roki. Da se Slovenci niso pokristjanili s pretiranim navdušenjem, dokazujejo vsaj trije resni upori, ki so bili krvavo zatrti. (Če štejemo še poznejše kmečke upore, ki so bili prav tako reakcija na

pogoltnost in oblastnost krščanskih velikašev, jih je bilo še precej več in so trajali do poznega 16. stoletja.)

Slovenci smo po naravi razmeroma naivni, lahkoverni, hitro "pademo na finto" bolje organiziranih in bolj pretkanih. Poznam sodobnega lahkoverneža, ki je prezrl pomembno podrobnost v "švicarski" ponudbi za velikanško povečanje posla po internetu. V drobnem tisku je pisalo, da bo za to plačal tisoč švicarskih frankov – in to že takoj ob podpisu, ne morda šele po doseženih rezultatih. Lahkovernost je v tem, da naš lahkovernež niti ne ve, za kaj pri poslu po internetu gre, poleg tega pa je le lokalni avtomehanik, kot tak pa v internetu ne more pričakovati kaj prida.

Tako smo Slovenci skozi vso zgodovino nekako "padali na finto" večjim in bolj organiziranim. Padli smo na finto Habsburžanom in padli smo na finto Srbom. Padli smo na finto katolištvu, ki je v šestem stoletju že povsem jasno kazalo svoje politične in materialistične namene in je duhovnost ostala le za krinko. Iz vere majhnih in zatrtih se je krščanstvo razvilo v religijo velikih in oblastilnih. Pomagalo je na primer tudi Frankom in Bavarcem pri podjarmljanju Slovencev.

In nazadnje smo padli na finto komunizmu, ki se je pod zelo podobnimi ideološkimi pretvezami kakor krščanstvo izrodil v še večjo prevaro.

Imeli smo moč, imeli smo znanje in imeli smo voljo, pogosto več kakor ljudstva okoli nas, in vendar smo podlegali prevari za prevaro, spletki za spletko, laži za lažjo. Po taki zgodovini izigravanj je pravzaprav čudež, da sploh še obstajamo.

Slovenci nismo pohlevni ljudje, v tak položaj nas je prisilila zgodovina, ob izdatni pomoči naše lastne naivnosti in pomanjkanja složnosti. Od izgube lastne državnosti v zgodnjem srednjem veku do današnje samostojnosti pa smo se vedno komu upirali. Kmečki upori so se kar vrstili, kulturnih ustanov s politično uporniško osnovo je bilo nepregledno mnogo, delavska gibanja so bila močna in odločna. Upornost nas je nedvomno obdržala pri življenju, dajala nam je smisel, usmerjala nas je v nejasno, po možnosti svetlejšo prihodnost.

Po vnovični uveljavitvi suverenosti pred desetimi leti je nenadoma nedvoumnih, vsem razvidnih razlogov za upornost zmanjkalo. In slovenska življenjska sila je ostala brez usmeritve, ki so jo prej tako jasno (čeprav negativno) definirali zunanji omejevalci. Najti si pozitivne cilje in usmeritve pa je veliko teže, kakor bi pričakovali.

Imeli smo izvrstno priložnost, da po osamosvojitvi razglasimo novo Karantano (kar nam zgodovinsko pripada) in potem velikodušno zaradi zgodovinske realnosti prepustimo nasilno osvojena ozemlja Avstrijcem (oziroma germaniziranim Slovencem), Italijanom, Bavarcem, Madžarom, Hrvatom. Obenem bi lahko zavrgli še vsiljeno zavojevalsko religijo in se vrnili k preprostim ljudskim čaščenjem, veseljaštvu in

raznoličnosti. Dobili bi spet svoj ponos, ki bi nas držal pokonci vsaj naslednjo generacijo, da se počasi navadimo, kaj pomeni, imeti svojo državo. Namesto tega imamo zdaj državo, ki se imenuje "nekaj slovanskega" (in "ni Slovaška in ni Slavonija") in ima "nekakšno slovansko trikoloro" z mušjim drekcem, locirana pa je "med Avstrijo in Italijo". Na to je težko biti ponosen.

Nacionalni ponos je potrebno živivo, nekakšno gorivo za nacionalna dejanja. Če tega ni, je narod brezvoljen in v vsakem trenutku pripravljen, da ga večji in bolje organizirani prepričajo, naj se jim priključi pod njihovimi pogoji. Ne zna se pogajati za svoje pravice, tudi takrat ne, ko mu ne ostane drugega kakor pogajanje. To je nadvse očitno ob slovenskem pridruženju veliki Evropi, ki racionalno sicer poteka brez hudih napač in večjih spodrseljajev, videti pa je kot mehko posilstvo. Čeprav gre za eno največjih sprememb v zgodovini slovenske nacionalnosti, se vključevanja v evropsko zvezo Slovenci ne lotevamo niti veselo niti z jezo ali podobno močnim odnosom, temveč povsem malodušno. Nanj gledamo podobno kakor na zobobol: če bi bilo mogoče, bi najraje videli, da ga ne bi bilo, če pa že mora biti, naj bo čim blažji in naj čim prej mine.

Slovenci smo malodušje, ki je v normalnih razmerah osebna težava, pa še to le občasna in jo je mogoče hitro pozdraviti s primerno človeško toplino, razvili v nacionalno značilnost. Nacionalno malodušje preveva vsa naša dejanja, vse naše napore. Prav na vsaki ravni in pri vsaki dejavnosti je

mogoče srečati znake malodušja: to "ni mogoče", ono "se ne izplača", tretje je "brez veze", spet nekaj drugega nihče ne bi niti poskusil, ker "ni jasno, kaj se lahko izcimi". Vse to so znaki malodušja, pa ne toliko osebnega, do katerega ima vsakdo pravico, temveč organiziranega, nacionalnega, zakoreninjenega. Nacionalno malodušje pa je v nasprotju z osebnim skoraj neozdravljiva bolezen, saj ne le, da ga je težko zgrabiti, ampak s svojo sivino in brezvoljnostjo jemlje življenjsko silo tudi posameznikom, ki se osebnemu malodušju ne prepuščajo.

Slovensko malodušje se stopnjuje, o tem ni nobenega dvoma. Le redki so

še, ki imajo svetlo vizijo, ki v nekaj resno verjamejo, pa tudi če gre le za osebni materialni dosežek. Večina živi iz dneva v dan, od televizorja do pralnega stroja, od piva s klapo do prepira z ženo, možem ali otroki, od kredita za avto do goljufanja države. Pomanjkanje vizije je vsesplošno prisotno, od posameznikov ter vodilnih v podjetjih in občinskih veljakov do strankarskih vrhov in državnega vodstva.

Pomanjkanje vizije je sicer najnovjši globalni dosežek človeške kulture, in to se pozna tudi v precej trdnejših in bolj uveljavljenih nacionalnih okoljih. A Slovenci smo v tem pomanjkanju žal med vodilnimi.

